

Przemoc i agresja rówieśnicza w szkole

materiały profilaktyczne dla rodziców

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 17 w Radomiu

AGRESJA

- ⊕ To świadome działanie mające na celu wyrządzenie innej osobie lub grupie osób krzywdy psychicznej lub cielesnej.
- ⊕ Powtarzające się akty agresji prowadzące do silnych urazów psychicznych lub cielesnych określa się jako

PRZEMOC

Formy agresji i przemocy:

- ⊕ **Bezpośrednia przemoc fizyczna** - bicie, kopanie, plucie popychanie, szarpanie, wymuszanie pieniędzy, zabieranie przedmiotów, niszczenie własności, przezywanie, wyśmiewanie
- ⊕ **Bezpośrednia przemoc słowna i niewerbalna** - dokuczanie, przezywanie, wyśmiewanie, wyszydzanie, obrażanie, ośmieszanie, grożenie, rozpowszechnianie plotek i oszczerstw (również poprzez sms-y i Internet), pokazywanie nieprzyzwoitych gestów
- ⊕ **Pośrednie formy przemocy** - namawianie innych do ataków fizycznych lub słownych, naznaczanie, wykluczanie i izolowanie z grupy

Dlaczego dochodzi do zachowań agresywnych?

1. Czynniki biologiczne

- ⊕ temperament - najbardziej narażone na wytworzenie u siebie wzorca zachowań agresywnych jest dziecko o tak zwanym „gorącym” temperamencie
- ⊕ wysoki poziom hormonów, zwłaszcza testosteronu u chłopców
- ⊕ zaburzona dynamika przebiegu procesów nerwowych - wzmożona aktywność dziecka i jednocześnie problemy w kontrolowaniu swojego zachowania

2. Wpływ środowiska rodzinnego

- ⊕ brak ciepła i zaangażowania w sprawy dziecka ze strony głównego opiekuna - najczęściej matki
- ⊕ nadmierny dystans uczuciowy, chłód, brak bliskiego kontaktu z dzieckiem
- ⊕ przyzwalająca i tolerancyjna postawa wobec dziecka, szczególnie wobec jego zachowań agresywnych, brak jasnych norm co wobec dopuszczalności agresji - tak zwane wychowanie „bezstresowe”
- ⊕ brutalne, agresywne zachowanie rodzica - agresji można się nauczyć poprzez obserwację lub bycie obiektem takich zachowań

3. Wpływ grupy rówieśniczej

- ⊕ naśladowanie agresywnych zachowań osób, które są ważne w grupie
- ⊕ zmniejszenie się osobistej odpowiedzialności za agresję na zasadzie „wszyscy tak robią”
- ⊕ zmniejszenie się kontroli nad agresywnym zachowaniem pod wpływem grupy
- ⊕ istnienie norm grupowych dopuszczających agresję

Skutki przemocy

- ⊕ **Ofiary przemocy** - przeżywają poczucie poniżenia i upokorzenia, lęk, rozpacz i smutek. Czują się osamotnione, bezradne i bezsilne. Wstydzą się i czują się winne, że nie potrafią sobie poradzić. Długotrwałe pozostawanie w takiej sytuacji powodować może zaburzenia somatyczne.
- ⊕ **Sprawcy przemocy** - utrwalają swoje zachowanie agresywne, obniżenie poczucia odpowiedzialności za własne działania, skłonność do zachowań aspołecznych, łatwe wchodzenie w konflikty z prawem.
- ⊕ **Świadkowie przemocy** - jeśli nie potrafili jej się skutecznie przeciwstawić, przeżywają dezorientację, często latami przechowują poczucie winy, niezadowolenie i pretensję do siebie, uczą się bierności, bezradności i niereagowania w trudnych sytuacjach.

Jak poznać, że dziecko jest ofiarą przemocy w szkole

- ⊕ Odsunięcie od grupy
- ⊕ Jest wyśmiewane, przezywane, poniżane, zastraszane, zmuszane do wykonywania poleceń kolegów
- ⊕ Nie potrafi się bronić
- ⊕ Jest wciągane w bójki
- ⊕ Ma zniszczone rzeczy, podarte ubrania
- ⊕ Zauważalne są siniaki, zadrapania
- ⊕ „Siłowe zabawy”
- ⊕ Jest wycofane, smutne, często płacze
- ⊕ Ma problemy w głośnym wypowiedaniu się na lekcji
- ⊕ Traci zainteresowanie nauką, pogarszają się jego stopnie
- ⊕ Spóźnia się do szkoły, wagaruje

- ⊕ Przerwy spędza samo lub w pobliżu nauczyciela
- ⊕ Nie bierze udziału w imprezach i wyjazdach klasowych
- ⊕ Skarży się na częste bóle głowy, brzucha, ma kłopoty ze snem
- ⊕ Zachowują się w sposób prowokujący

Uczniowie stosujący przemoc są:

- ⊕ Starsi, silniejsi lub bardziej sprawni fizycznie od swych ofiar
- ⊕ Aktywni i energiczni, starają się dominować nad otoczeniem i próbują podporządkować sobie innych
- ⊕ Impulsywni, łatwo wpadają w gniew
- ⊕ Wcześnie zaczynają pić alkohol, brać narkotyki, popełniają kradzieże i wchodzi w konflikty z prawem
- ⊕ Często buntują się przeciw dorosłym
- ⊕ Mają opinię „twardych”, nie przejawiają wstydu, poczucia winy i empatii
- ⊕ Pewni i zadowoleni z siebie
- ⊕ Nie przestrzegają norm i reguł
- ⊕ Przebywają w „złym towarzystwie”
- ⊕ Często negatywny stosunek do szkoły i słabe oceny
- ⊕ Maską wzorowego ucznia

Świadkowie przemocy

- ⊕ Przeżywają wiele trudnych i sprzecznych emocji: współczucie - złość do ofiar i lęk - podziw dla sprawców
- ⊕ Obawa przed byciem „frajerem”
- ⊕ Potrzebują wsparcia i zapewnienia im poczucia bezpieczeństwa przez dorosłych

- ⊕ Potrzebują ustalenia zasad postępowania w sytuacjach przemocowych

Gdzie szukać pomocy?

- ⊕ Ośrodek Interwencji Kryzysowej Radom ul. Malczewskiego 20b tel: 3622745
- ⊕ Specjalistyczna Poradnia Rodzinna „Domowe ognisko”
ul. Główna 16 tel: 383 66 52
- ⊕ Ośrodek wsparcia dla ofiar Przemocy Caritas Diecezji Radomskiej
ul. Kościelna 5
- ⊕ Centrum Psychoterapii Rodzin ul. Śniadeckich 1 tel: 366 93 78
- ⊕ Sąd Rodzinny i Nieletnich
- ⊕ Policja
- ⊕ Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna nr 2
- ⊕ Linia Braterskich Serc 800 311 8 0
- ⊕ Telefon zaufania 116 111

Co warto przeczytać?

- ⊕ M. Dąbrowska-Bąk „Przemoc w szkole”
- ⊕ D. Dana „Rozwiązywanie konfliktów”
- ⊕ M. Karkowska, W. Czarnecka „Przemoc w szkole”
- ⊕ J. Papież, A. Płukis „Przemoc dzieci i młodzieży”
- ⊕ I. Pospiszyl „Przemoc w rodzinie”
- ⊕ I. Pospiszyl „Razem przeciw przemocy”

Opracowanie: Iwona Wontorska - psycholog - na podstawie społecznej kampanii
„Szkoła bez przemocy”